

Vedecký prístup ku koncipovaniu ekonomickej teórie

ZE PI Cvičenie 2.1

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

Základné funkcie ekonómie ako vedy

1. poznávacia
2. praktická
3. metodologická

-
- Ekonomika má nielen svoj predmet skúmania, ale aj svoje vedecké metódy, ktorými predmet skúma.
 - Vedecké metódy zahŕňajú súhrn postupov, na základe ktorých je veda vybudovaná.

Metódy používané v ekonómii delíme na:

- empirické
- teoretické
 - všeobecné (logické) metódy
 - špeciálne metódy

Empirické metódy

- **Pozorovanie**
- patrí medzi základné nástroje, ktoré umožňujú objasniť intenzitu vplyvu jednotlivých faktorov na ekonomické javy. Účelom je získať dostatočné množstvo objektívnych informácií o stave a fungovaní predmetu skúmania.

➤ **Meranie**

- je zamerané na kvantifikáciu skúmaných javov a ich vlastností
- Problém konštrukcie ukazovateľov z hľadiska porovnateľnosti

-
- **Experiment**
 - **je metóda poznávania uskutočňovaná v relatívne presne kontrolovaných podmienkach, a ktorá slúži na získavanie alebo overovanie skúseností, poznatkov, vedeckých teórií a hypotéz.**

Teoretické metódy

- a) Všeobecné (logické) metódy
- b) Špeciálne metódy

Všeobecné (logické) metódy

- **Abstrakcia**
- vylúčenie všetkých zbytočných a náhodných skutočností
- dávame do vzájomného vzťahu len podstatné a pre určitú informáciu významné súvislosti, od nepodstatných abstrahujeme

Analýza – syntéza

- ▶ **Analýza** predstavuje myšlienkový proces rozkladu celku na jednotlivé časti (prvky, vlastnosti, procesy), s cieľom dokonalejšieho poznania subčastí systému
- ▶ **Syntéza** (opak analýzy) umožňuje poznať určitý skúmaný jav ako celok skúmaním jeho štruktúry a vzťahov medzi jeho jednotlivými časťami.

Indukcia - dedukcia

- ▶ **Indukcia** vyjadruje postup vedúci k stanoveniu všeobecných poznatkov a zákonov na základe zovšeobecnenia preskúmaných javov.
- ▶ **Dedukcia** predstavuje logické odvodzovanie jednotlivého prípadu, alebo záveru zo všeobecných poznatkov

Špeciálne metódy

- **Kvantitatívne (exaktné) metódy:**
- matematické metódy
 - **Štatistická analýza** - používa matematické metódy teórie pravdepodobnosti, ekonometrické metódy, štatistické metódy, logické uvažovanie.
- metódy modelovania
- sociologické metódy

Metodológia ekonómie:

- **Proces pozorovania**
- **Analýza**
- **Formovanie hypotéz**, (hypotéza je vedecky podložený, ale definitívne neoverený predpoklad, vysvetľujúci určitý súbor javov!)
- **Testovanie hypotéz a ich interpretácia**,
- **Syntéza** - sformovanie teórie – na základe analýz, hypotéz a ich overovania, testovaním sa prichádza k syntéze – vytváranie ekonomickej teórie

Omyly a problémy ekonomickej teórie

- **Predpoklad "ceteris paribus"** (za inak nezmenených okolností)
 - zaujímame sa len o základné vzťahy, a nepodstatné ignorujeme

► **Kauzálny (príčinno-následný) princíp ⇒ omyl POST HOC**

- predpokladá priamu závislosť príčin a dôsledkov
- Omyl POST HOC – vzniká vtedy ak, udalosť A pozorujeme pred udalosťou B a tvrdíme, že udalosť A zapríčinila udalosť B.

Systemový princíp

► Zvýrazňuje vzťah častí a celku.

⇒ omyl KLAM KOMPOZÍCIE

- Vzniká vtedy, ak sa predpokladá, že to čo platí pre časť, platí aj pre celok.

⇒ omyl KLAM DEKOMPOZÍCIE

- Vzniká vtedy, ak sa predpokladá, že to čo platí pre celok, platí aj pre časť.

- ▶ **Teleologický (účelový) princíp**

- ▶ predpokladá, že ľudia sa správajú vždy účelovo
- ▶ vzniká **problém subjektívnosti** - posudzovanie ekonomickej reality na základe získaných znalostí môže viesť k jej krátkozrakému videniu.

- **Neistota v ekonomickom myslení**

- ekonomické zákony platia len v priemere, a nie na každý jednotlivý prípad.

- **Ignorovanie sekundárnych účinkov**

- niekedy sa môžu javiť sekundárne účinky dôležitejšie než primárne.

Základné pojmy:

1. Pozorovanie
2. Meranie
3. Experiment
4. Ekonomický model
5. Abstrakcia
6. Analýza
7. Syntéza
8. Indukcia
9. Dedukcia
10. Ceteris paribus
11. Kauzálny prístup
12. Omyl POST HOC
13. Systémový princíp
14. Omyl KLAM
KOMPOZÍCIE
15. Teleologický (účelový)
princíp
16. Problém subjektívnosti
17. Štatistická analýza
18. Hypotéza

Zdroje:

- ▶ KUCHARČÍKOVÁ, A., HOLKOVÁ, B., KOZUBÍKOVÁ, Z., STANÍKOVÁ, Z., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015
- ▶ KUCHARČÍKOVÁ, A., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie, 3. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2010
- ▶ LISÝ, J. a kol.: Ekonómia v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005